

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/92
Karar Sayısı : 2014/6
Karar Günü : 16.1.2014
R.G. Tarih-Sayı : 25.7.2014-29071

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Muş Sulh Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 2.7.2012 günlü, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un geçici 2. maddesinin Anayasa'nın 6., 9. ve 154. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Temyiz incelemesi için Yargıtaya gönderilen ve henüz tebliğname düzenlenmemiş olan dosyanın temyiz incelemesinden geçmeksizin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 6352 sayılı Kanun uyarınca değerlendirilme yapılması gerektiğinden bahisle iade edilmesi üzerine, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

Kanun'un itiraz konusu kural olan geçici 2. maddesi şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda yapılan değişiklikler karşısında; ilgili suçlardan dolayı açılan ve temyiz aşamasında bulunan dava dosyalarından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunanlar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca; Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyalar ise bu dairece, hükmü veren mahkemeye gönderilir.

(2) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun ve doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi dolayısıyla bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hakkında hırsızlık suçundan dolayı kovuşturma yapılan veya kesinleşmiş olup olmadığına bakılmaksızın hakkında hüküm verilen kişinin, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, zararı tamamen tazmin etmesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz, verilen ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan ve açık ceza infaz kurumunda bulunan iyi halli hükümlülerin talepleri hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebilir.

(4) Ceza Muhakemesi Kanununun yürürlükten kaldırılan 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen mahkemelerde açılmış olan davalara, kesin hükümle sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerce bakmaya devam olunur. Bu davalarda, yetkisizlik veya görevsizlik kararı verilemez. 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin kovuşturmayla ilişkin hükümleri bu davalarda da uygulanır.

(5) Ceza Muhakemesi Kanununun 251 inci maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen Cumhuriyet savcılarının yürütmekte oldukları soruşturmalara, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesi uyarınca görevlendirilen Cumhuriyet savcılarının göreve başlayıncaya kadar devam ederler.

(6) Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesi kapsamına giren suçlarla ilgili olarak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla açılmış olan davalarda, sanığın taşıdığı kamu görevlisi sıfatı dolayısıyla hakkında soruşturma yapılabilmesi için izin veya karar alınması gerektiğinden bahisle durma veya düşme kararı verilemez.

(7) Mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerine yapılmış olan atıflar, Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ağır ceza mahkemelerine yapılmış sayılır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 6., 9. ve 154. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 3.10.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural ve on yıllık süre sorunu görüşülmüştür

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Başvuru kararında, Kanun'un geçici 2. maddesinin tamamının iptali istenmektedir. Maddenin (2) numaralı fıkrasında, elektrik enerjisi hırsızlığı suçu, (3) numaralı fıkrasında ise koşullu salıverilme ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Maddenin (5) numaralı fıkrasında, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 251. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre görevlendirilen Cumhuriyet savcılarının yürütmekte oldukları soruşturmalara, 3713 sayılı

Terörle Mücadele Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca görevlendirilen Cumhuriyet savcıları göreve başlayıncaya kadar devam edecekleri, (7) numaralı fıkrasında ise 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesine göre kurulan ağır ceza mahkemelerine yapılmış atıfların, 3713 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ağır ceza mahkemelerine yapılmış sayılacağı hususları düzenlenmiştir

Bakılmakta olan davada, suçu ve suçluyu övmek suçundan dolayı sanık hakkında verilen beraat kararının temyiz incelemesi için Yargıtaya gönderilen dosya, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca Kanun'un geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca değerlendirilme yapılması gerektiğinden bahisle iade edilmiştir. Dolayısıyla, Kanun'un geçici 2. maddesinin (2), (3), (5) ve (7) numaralı fıkraları davada uygulanacak kural niteliğinde değildir.

Diğer taraftan, Anayasa'nın "*Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi*" başlıklı 152. maddesinin son fıkrasında, "*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.*"; 6216 sayılı Kanun'un "*Başvuruya engel durumlar*" başlıklı 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise "*Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz.*" hükümlerine yer verilmiştir.

Kanun'un geçici 2. maddesinin (4) ve (6) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek daha önce iptal isteminde bulunulmuş ve Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek 4.7.2013 günlü, E.2012/100, K.2013/84 sayılı kararıyla esastan reddedilmiş ve bu karar 2.8.2013 günlü, 28726 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek, Kanun'un geçici 2. maddesinin (4) ve (6) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verildiğinden, bu konuda yeni bir başvurunun yapılabilmesi için kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı 2.8.2013 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır.

Açıklanan nedenlerle;

2.7.2012 günlü, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un geçici 2. maddesinin;

A- (4) ve (6) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın 152. maddesinin son fıkrası ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE,

B- (2), (3), (5) ve (7) numaralı fıkralarının, itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralara ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

C- (1) numaralı fıkrasının ESASININ İNCELENMESİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma BABAYİĞİT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın ilk derece mahkemelerince verilip temyiz edilen hükümlerde başlamış olan temyiz sürecini sonlandırarak, Ceza Muhakemesi Kanunu sistemine uygun olmayan biçimde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığını, ilk hükmün ortadan kalkmasına ve yeni bir hüküm kurulmasına neden olan karar mercii konumuna getirdiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 6., 9. ve 154. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, mahkemelerce verilen ve temyiz edilip Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca henüz tebliğname düzenlenmemiş dosyaların, Kanunla yapılan değişiklikler karşısında lehe kanun uygulanması yönünden mahkemesince değerlendirilme yapılması açıkça anlaşılanların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyaların ise bu dairece ilgili mahkemeye iade edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Böylece, kuralla, ilgili mahkemenin, herhangi bir bozma kararı olmadığı hâlde, karar vererek elini çekmiş olduğu dosya ile ilgili önceki Kanun ile 6352 sayılı Kanun'da yer alan ilgili tüm hükümleri karşılaştırarak sanık lehine olan kanun hükmünü belirlemesi ve yeniden hüküm kurması sağlanmıştır.

Kanun'un genel gerekçesinde, bu Kanun'un yargı hizmetlerinin hızlandırılması amacıyla hazırlandığı belirtilmiştir. Kanun'un geçici 2. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile elektrik enerjisi, su ve doğal gaz hırsızlığı suçu tamamen değiştirilerek karşılıksız yararlanma suçuna dönüştürülmüş olup, diğer suçlar açısından, eylemin başka bir suça dönüştürülmesi söz konusu değildir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 18.9.2012 günlü, E.2012/5.MD-420, K.2012/1771 sayılı kararında da belirtildiği üzere Kanun'un geçici 2. maddesinin Adalet Komisyonu raporunda belirtilen *"Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, elektrik enerjisi, su ve doğal gaz hırsızlığı nedeniyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyaların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyaların ise bu dairece, hükmü veren mahkemeye gönderilmesinin ve bu sayede dosyaların gereksiz şekilde dolaşarak zaman kaybının önlenmesinin sağlanması amacıyla yeni geçici madde ihdasına ilişkin önerge Komisyonumuzca kabul edilerek, geçici 2'nci madde olarak metne eklenmiştir."* biçimindeki gerekçesi ile kanun koyucunun asıl amacının yalnızca karşılıksız yararlanma suçuna dönüştürülen elektrik enerjisi, su ve doğal gaz hakkında hırsızlık suçlarına ilişkin dosyaların ilgili merci tarafından incelenmeksizin kararı veren mahkemeye gönderilerek sanık lehine olan kanun hükmünün belirlenmesine yönelik olduğu anlaşılmaktadır ve bu nedenle hırsızlık suçları dışında kalan suçlara ilişkin dosyaların ise esasının incelenmesine karar verildiği görülmektedir.

Anayasa'nın 6. maddesinde, hiç kimsenin veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisini kullanamayacağı; 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; 154. maddesinin birinci fıkrasında ise mahkemelerce verilen kararların son inceleme yerinin Yargıtay olduğu hükme bağlanmıştır.

İtiraz konusu kuralla Kanunla yapılan düzenlemeler karşısında lehe olan kanunun tespitinin bir an önce hükmü veren mahkemeye yapılması açısından, gereksiz yere zaman ve emek kaybına yol açacak bir uygulamanın önüne geçilmek istendiği anlaşılmaktadır. Zira, anılan yasal düzenleme yapılmayıp, temyiz edilen dosyalar önce Yargıtay Cumhuriyet

Başsavcılığınca incelenerek tebliğname düzenlenecek, daha sonra ilgili Yargıtay ceza dairesinde yapılacak inceleme sonrasında "*lehe kanun değerlendirmesi*" yapılması için bozulacak ve hükmü veren mahkemeye gönderilecekti. Bu olağan süreç ise yargının ağır iş yükü nedeniyle dosyaların uzun zamanda neticelenmesine neden olacaktı.

Anayasa'nın 141. maddesinde, "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir.*"denilmek suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu ilke gereğince Devlet, yargılamaların gereksizyere uzamasını engelleyecek tedbirler oluşturmak zorundadır. Bu bağlamda,

hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün, yargılamaların makul süre içerisinde bitirilmesini olanaklı kılacak şekilde düzenlenmesi ve davaların nedensiz olarak uzamasına yol açacak usul kurallarına yer verilmemesi makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereğidir. Ancak bu amaçla alınacak kanuni tedbirlerin ve öngörülen çarelerin, yargılama sonucunda işin esasına yönelik adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesine engel oluşturmaması gerektiği de tartışmasızdır. Bu ilkelere uygun olmak kaydıyla yargılama yöntemini belirlemek ise kanun koyucunun takdirindedir.

Lehe kanun değerlendirmesi yapılması için bozma kararlarının doğuracağı sonuçlara zaman geçirilmeksizin ulaşılması amacını taşıyan itiraz konusu kural, kaynağını Anayasa'nın 142. maddesinden almakta olup, maddede yer alan yargılama kurallarının yasallığı ilkesi karşısında, bu konuda kanun koyucunun düzenleme yapması doğaldır. İtiraz konusu kuralla, ilk derece mahkemesinin sahip olduğu lehe kanun değerlendirmesi yapma yetkisine hiçbir biçimde hâlel gelmemiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına ve Yargıtay ilgili dairesine, lehe kanun hükümlerinin uygulaması açısından mahkemesince değerlendirme yapılması gerektiği açıkça anlaşılan dava dosyaları yönünden prosedür ve süreci kısaltıcı bir inceleme ve aracılık yapma yetkisi tanınmıştır. Kuralla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına ve Yargıtay ilgili dairesine tanınan iade yetkisi, bir yargı yetkisi değildir. Nihai karar verme yetkisi ilk derece mahkemesinde olup ilk derece mahkemesince lehe kanunun uygulanması ile kurulanyeni hükmün Yargıtay denetimine açık olmasının taraflar için bir teminat olduğu dikkate alındığında itiraz konusu kural, hak ve özgürlüklerin korunmasını zedeleyen bir düzenleme olarak değerlendirilemez.

İtiraz konusu kural, usûl ekonomisi ve adil yargılanma hakkı gibi tamamen anayasal ilke ve ölçütlerin gereğini yerine getirmeye ve bunları somutlaştırmaya yöneliktir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 6., 9. ve 154. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Mehmet ERTEN ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

2.7.2012 günlü, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Mehmet ERTEN ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 16.1.2014 gününde karar verildi.

Esas Sayısı : 2013/92
Karar Sayısı : 2014/6

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Üye

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Erdal TERCAN

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ

KARŞIOY YAZISI

İtiraz konusu kural, mahkemelerce verilen ve temyiz aşamasında bulunan dosyaların, 6352 sayılı Kanun ile getirilen değişikliklerin lehe kanun uygulanması bakımından değerlendirilmesinin yapılabilmesi için, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyaların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtay dairelerinde bulunan dosyaların ise bu dairelerce hükmü veren mahkemeye gönderilmesini düzenlemektedir.

Anayasa Mahkemesinin, Resmî Gazete'nin 07.11.2007 tarih ve 26693 sayılı nüshasında yayımlanan 5.4.2007 tarih ve E.2005/127, K.2007/42 sayılı kararında belirtilen gerekçeler uyarınca, itiraz konusu kuralın iptali gerekir.

Açıklanan nedenle itiraz konusu kuralın iptal isteminin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmadık.

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ